

Linssiluksaatio ja silmäoireet - avuksi omistajalle ja eläinlääkärille

Rodussa esiintyy perimän aiheuttamia silmäsairauksia, kuten linssiluksaatiota. Linssi on silmän sisällä sijaitseva, läpinäkyvä, valoa taittava osa. Muodoltaan ja kooltaan se muistuttaa vanhanajan eukalyptuspastillia. Linssiluksaatiolla tarkoitetaan sairautta, jossa linssin ripustinsäikeet katkeilevat, ja tämä johtaa linssin siirtymiseen paikoiltaan. Aluksi tila ei näy päällepäin, mutta kun linssi irtoaa kokonaan, oireet ovat äkilliset ja voimakkaat. Linssi irtoaa yleensä noin 2-6 vuoden iässä. Lievemmat linssin irtoamista ennakoivat muutokset voivat olla oireettomalla koiralla nähtävissä jo paljon aiemmin silmätarkastuksessa.

Oireet

ilmenevät yleensä äkisti, joten koira on usein päivystystapaus.

Linssi voi taudin alkuvaiheessa olla vain osittain irti. Oireena voi esiintyä toispuoleista silmän siristelyä ja kirkasta kyynelvuotoa, ja silmä punottaa jonkin verran.

Kokonaan pudotessaan linssi voi siirtyä silmän etukammioon, takakammioon, tai jopa lasiaisen puolelle silmämunan pohjalle. Linssin sijainnin eläinlääkäri voi usein nähdä. Linssi on yleensä akuuttitapauksessa kirkas. Väärästä sijainnista johtuen se kuitenkin ajan mittaan samenee, ja muuttuu kaihiseksi.

Etukammiossa makaavan linssin kohdalla nähdään joskus sarveiskalvossa paikallinen sinertävä turvotusalue linssin nojatessa sarveiskalvon sisäpintaan.

Linssiluksaatiossa silmänsisäinen paine yleensä nousee. Jos paine kohoaa kovasti, silmänvalkuainen punottaa voimakkaasti, ”verestää”. Normaalisti kirkas sarveiskalvo on samea, tai jopa kokonaan vaaleansininen ja läpinäkymätön. Silmäterä eli pupilli voi myös olla laaja ja valoon reagoimaton.

Hoito ja ennuste

Tapaus vaatii välitöntä hoitoa, jotta näkö ja silmä olisivat pelastettavissa

Akuuttivaiheessa silmänpaine tulisi saada normaaliksi. Normaali paine on noin 10-25mmHg. Jos mittaria ei ole käytettävissä, arvioidaan tilanne kliinisten oireiden mukaan. Noin 35mmHg ylittävän paineen voi joskus tuntea herkin sormin silmäluomen päältä tunnustellen, verraten vastakkaiseen silmään. Sarveiskalvo voi olla lievästi samea. Noin 40mmHg ylittävä paine samentaa sarveiskalvoa selvästi. Noin 40-50mmHg paineessa pupilli lakkaa reagoimasta valoon.

Silmänpaineen hoitoon aloitetaan välittömästi tippahoito, esim dorzolamidi (oculogtt Trusopt®) kolme kertaa vuorokaudessa. Jos paine on silminnähdyn kohonnut, suuri apu on eläinlääkärin antamasta mannitolista. Mannitolia annostellaan laskimonsisäisenä infuusiona, annos on 1-2g/painokilo noin 20-30 minuutin aikana. Hoidosta seuraa virtsanerityksen kiihtyminen. Paine laskee muutaman tunnin kuluessa annostelusta. (inf Braun mannitol® 150mg/ml).

Paineen aiheuttamaan kipuun tepsii heikosti tavanomainen kipulääkitys. Kun silmänpaine laskee, koiran kipuoireet helpottuvat heti. Jos tilaan liittyy selvää inflammaatiota, voi tulehduskipulääke tätä kautta auttaa tilannetta.

Antibiooteista ei ole mitään apua tilan hoidossa.

Jatkotutkimuksiin ja hoitoon silmiin erikoistuneelle eläinlääkärille eläin tulisi saada muutaman päivän sisällä, mikäli toivotaan näön ja silmän säilyttämistä.

Linssiluksaatiossa pudonnut linssi poistetaan silmän sisältä. Jatkossa käytetään silmätippahoitoja koiran loppuiän ajan. Jos hoito viivästyy, eikä näkö ja/tai silmä ole pelastettavissa, tila hoidetaan koko silmän poistolla.

Oireet ovat yleensä toispuoleisia. Sairaus on kuitenkin aina molemmissa silmissä, vaikka linssin lopullinen putoaminen näkyy aluksi yhden silmän oireiluna. Vastakkaisessa silmässä oireet ilmenevät yleensä noin 2-6 kuukauden kuluessa ensimmäisestä silmästä. Vastakkaisen silmän seuranta ja hoito tulisi siten myös saman tien suunnitella.

Mikään ennaltaehkäisevä hoito ei voi estää ripustinsäikeitä heikkenemästä, joten linssin irtoamista ei voi lääkkeellisesti ehkäistä. Leikkaushoito voidaan kuitenkin nykyisin toteuttaa jo ennen linssin putoamista ns fakoemulsifikaatiotekniikalla. Siinä linssi poistetaan silmän sisältä hyvin pienestä haavasta ultraääntä, imua ja huuhtelua hyväksikäyttäen. Näin taudin ennuste on huomattavasti parempi, kuin jo pudonneen linssin tapauksessa. Ei siis ole tarpeen odottaa, että linssi putoaa, usein päivystysaikana, jolloin apua ei ehkä ole saatavissa.

Silmänsisäisiin leikkauksiin on tällä hetkellä valmiudet seuraavilla klinikoilla: Hakametsän Eläinlääkäripalvelu Oy, Sammon valtatie 7, 33530 Tampere. Puh 03-31436600, [helppu\[at\]elisanet.fi](mailto:helppu[at]elisanet.fi)
Eläinlääkäriasema Vetset Oy, Munkinmäki 2, Kirkkonummi Puh 09-2959000

Neuvoa hoidossa voi kysyä myös lähimmältä silmätarkastuseläinlääkäriltä.

Kirjoittaja:
Sanna Elfving
ELL, pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäri
silmätarkastuseläinlääkäri
Hakametsän Eläinlääkäripalvelu Oy
Sammon valtatie 7
33530 Tampere
p 03-31436600 [helppu\[at\]elisanet.fi](mailto:helppu[at]elisanet.fi)